

Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales

Cymorth chwilio | Finding Aid - Papurau Carys Bell (GB 0210 CARBEL)

<https://archifau.llyfrgell.cymru/index.php/papurau-carys-bell-2>

<https://archives.library.wales/index.php/papurau-carys-bell-2>

Cynhyrchir gan Llyfrgell Genedlaethol Cymru ar Chwefror 17, 2022

Generated by The National Library of Wales on February 17, 2022

Language of description: English

Iaith y disgrifiad: Saesnesg

Language of description: Welsh

Iaith y disgrifiad: Cymraeg

Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales

Allt Penglais

Aberystwyth

Ceredigion

United Kingdom

SY23 3BU

 01970 632 800

 01970 615 709

 gofyn@llgc.org.uk

 www.llyfrgell.cymru

Papurau Carys Bell

Tabl cynnwys | Table of contents

Gwybodaeth grynodeb Summary information	3
Hanes gweinyddol / Braslun bywgraffyddol Administrative history Biographical sketch	3
Natur a chynnwys Scope and content	4
Nodiadau Notes	4
Pwyntiau mynediad Access points	5
Disgrifiad cyfres Series descriptions	5
1 vtls004299591 (WIAbNL)0000299591, Gweithiau llenyddol, 1957-2001	5

Crynodeb o wybodaeth | Summary of information

Lleoliad Repository:	Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales
Teitl Title:	Papurau Carys Bell
Cod cyfeirnod Reference code:	GB 0210 CARBEL
Virtua system control number [alternative]:	vtls004227801
GEAC system control number [alternative]:	(WIAbNL)0000227801
Dyddiad Date:	1957-2001 (dyddiad creu date of creation)
Disgrifiad ffisegol Physical description:	0.099 metrau ciwbig (11 bocs)
Lleoliad ffisegol Physical location:	ARCH/MSS (GB0210)
Iaith Language:	Welsh
Iaith Language:	English
Dyddiadau creu, golygu a dileu Dates of creation, revision and deletion:	Medi 2003

Hanes gweinyddol / Braslun bywgraffyddol | Administrative history | Biographical sketch

Nodyn | Note

Roedd Carys Bell (1930-2001) yn awdur, darlledydd, arlunydd a cherflunydd. Fe'i ganed ym Mhorthmadog, yn ferch i Olwen a W. M. Richards, athro daearyddiaeth yn Ysgol y Sir yn y dref honno. Astudiodd celf yng Ngholeg Prifysgol Cymru Aberystwyth cyn hyfforddi fel athrawes cerflunio a phaentio yng Ngholeg Homerton, Caergrawnt.

Yn dilyn cyfnod byr fel athrawes lanw yn Llundain ymunodd â staff y BBC yng Nghaerdydd ym 1952. Bu'n gweithio fel cyhoeddwrraig radio a darllenwrraig newyddion BBC Cymru am sawl blwyddyn ac adwaenwyd hi fel 'the girl with the golden voice'. Ar ôl priodi â Christopher Bell ym 1957, fe symudodd i Lundain ac ail-hyfforddi fel rheolwr stiwdio, gan weithio am gyfnod i Wasanaeth y Byd y BBC. Yn dilyn genedigaeth ei dwy ferch, Rhiannon a Branwen, bu'n gweithio yn annibynnol fel darlledydd radio a theledu, a chyfrannu i raglenni megis 'Merched yn bennaf' fel gohebydd Llundain. Yn ogystal,

bu'n feirniad celfyddyd Y Faner am ddeng mlynedd a chyfrannodd erthyglau i'r Cymro yn rheolaidd. Cyhoeddodd saith o nofelau dan ei henw morwynol, Carys Richards, yn eu plith Patrwm rhosod, sef trosiad o nofel K. M. Peyton, A pattern of roses. Rhannodd ei hamser rhwng ei chartref yn Chorleywood, swydd Hertford, a Phorthmadog, ardal lle seiliwyd rhai o'i nofelau.

Natur a chynnwys | Scope and content

Mae'r fonds yn cynnwys papurau llenyddol a phersonol yr awdur a'r darlledydd Carys Bell, 1957-2001, yn cynnwys drafftiau o'i nofelau, erthyglau ar gyfer y wasg, sgriptiau radio, a gohebiaeth.

Nodiadau | Notes

Nodiadau teitl | Title notes

Ffynhonnell | Immediate source of acquisition

Cymynrodd gan Carys Bell, Ionawr 2002.; A2002/2

Trefniant | Arrangement

Ymddengys fod y papurau wedi eu trefnu gan ei g#r, Christopher Bell, cyn iddynt gael eu trosglwyddo i LIGC. Trefnwyd yn LIGC yn un gyfres: gweithiau llenyddol; a dwy ffeil. Mae'r mwyafrif o'r deunydd o fewn y ffeiliau unigol yn eu trefn gwreiddiol.

Cyfyngiadau ar fynediad | Restrictions on access

Disgwylir i ddarllenwyr sydd am ddefnyddio papurau diweddar yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru lofnodi'r ffurflen 'Papurau modern - gwarchod data'.

Amodau rheoli defnydd | Conditions governing use

Mae'r hawlfraint yng ngweithiau Carys Bell yn awr yn eiddo i Christopher Bell, Chorleywood, swydd Hertford, Tachwedd 2003. Amodau hawlfraint arferol o ran gweddill y deunydd.

Rhestrau cymorth | Finding aids

Ceir copi caled o'r rhestr yn LIGC.

Ychwanegiadau | Accruals

Ni ddisgwylir ychwanegiadau.

Nodiadau eraill | Other notes**Pwyntiau mynediad | Access points**

- Richards, Carys -- Archives. (pwnc) | (subject)
- English fiction -- Welsh authors (ffurfiau dogfennol) | (documentary form)
- Welsh fiction -- 20th century (pwnc) | (subject)

Disgrifiad cyfres | Series descriptions**Cyfres | Series 1 vtls004299591 (WIAbNL)0000299591: Gweithiau llenyddol**

Dyddiad | Date: 1957-2001 (dyddiad creu) | (date of creation)

Natur a chynnwys | Scope and content:

Mae'r gyfres yn cynnwys papurau llenyddol Carys Bell, 1957-2001, yn cynnwys drafftiau o'i nofelau, sef teipysgrifau a llyfrau nodiadau; cyfraniadau i weithiau eraill; erthyglau Cymraeg a Saesneg ar gyfer y wasg, a sgriptiau radio; ynghyd â gohebiaeth berthnasol.

Disgrifiad ffisegol | Physical description: 30 ffolder, 35 cyfrol, 1 bocs

Lleoliad ffisegol | Physical location: ARCH/MSS (GB0210)

Nodyn | Note [generalNote]:

Preferred citation: 1

Trefniant | Arrangement:

Trefnwyd yn dair ffeil ar ddeg.

FFeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Reference code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Disgrifiad ffisegol Physical description
1/1 vtls004299614 (WIAbNL)0000299614	File - Newid ysgol, newid byd	1979-1984	3 ffolder (5.5 cm.)
	<p><i>Natur a chynnwys Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys drafftiau teipysgrif, 1979-1980, o'r nofel Newid ysgol, newid byd (Dinbych, 1984), ynghyd â gohebiaeth, nodiadau a lluniau perthnasol, 1979-1981 a 1983-1984.</p> <p><i>Nodyn Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/1</p> <p><i>Lleoliad ffisegol Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		

1/2 vtls004299625 (WIAbNL)0000299625	File - Blodau'r haul	1994-1996	4 ffolder (7 cm.)
	<p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys llawysgrif a chopïau teipysgrif, 1994-1996, o'r nofel Blodau'r haul (Dinbych, 1996), ynghyd â gohebiaeth a nodiadau perthnasol.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/2</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/3 vtls004299647 (WIAbNL)0000299647	File - Bywyd du a gwyn	1995-1997	2 ffolder (6.5 cm.)
	<p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys llawysgrif a theipysgrif gyda chywiriadau yn llaw yr awdur, 1995-1997, o'r nofel Bywyd du a gwyn (Dinbych, 1997), ynghyd â llythyrau a nodiadau perthnasol, yn eu plith adroddiad am y gwaith.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/3</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/4 vtls004299674 (WIAbNL)0000299674	File - 'Dail helyg'	1996-2001	5 ffolder (12 cm.)
	<p><i>Crëwr / Creator:</i></p> <p>Crawford, Alistair</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys llawysgrif, 1996-1997, a theipysgrifau (drafftiau yn bennaf), 2000, o'r nofel 'Dail helyg', ynghyd â gohebiaeth, drafftiau amrywiol a nodiadau perthnasol, 1996-2001, yn eu plith llythyrau gan yr Athro Alistair Crawford (6), ac adroddiad am y gwaith.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/4</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/5 vtls004299757 (WIAbNL)0000299757	File - 'Dau lwyfan'	1997-2000	3 ffolder (6 cm.)
	<p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys llawysgrif, 1997-1998, a drafft o deipysgrif, 1998, o'r nofel 'Dau Lwyfan' ('Perthnasau' yn wreiddiol), ynghyd â gohebiaeth a nodiadau perthnasol, 1998-2000, yn cynnwys adroddiad am y gwaith.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/5</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/6 vtls004305600 (WIAbNL)0000305600	File - 'Celwyddau'	1998	1 ffolder (1 cm.)
	<p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p>		

	<p>Mae'r ffeil yn cynnwys rhan gyntaf o lawysgrif, ynghyd â chynllun, 1998, o waith a ymddengys i fod yn nofel yn dwyn y teitl 'Celwyddau'.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/6</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/7 vtls004299767 (WIAbNL)0000299767	<p>File - 'Reed music'</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys teipysgrif, 1987, o'r nofel Saesneg 'Reed Music', ynghyd â gohebiaeth berthnasol, 1988-1989.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/7</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>	1987-1989	1 ffolder (2.5 cm.)
1/8 vtls004299775 (WIAbNL)0000299775	<p>File - 'On your own'</p> <p><i>Crëwr / Creator:</i></p> <p>Bawden, Nina, 1925-</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys teipysgrifau gyda chywiriadau llawysgrif, 1992 a [?1997], o'r nofel Saesneg 'On your own' ('Dazzle tide' yn wreiddiol), ynghyd â gohebiaeth a nodiadau perthnasol, 1991-1995, 1997-2000, yn eu plith llythyrau gan Nina Bawden a Neil MacGregor, ac adroddiadau darllenwyr; nodiadau llawysgrif a phrintiedig, yn ogystal â ffotograffau perthnasol, 1991-1995. -- Ymysg yr ohebiaeth mae llythyrau yn ymwneud â chyfieithiad Saesneg o'r nofel Newid ysgol, newid byd, sef 'New school, new stage', 1991-1993, yn cynnwys adroddiadau darllenwyr; a gohebiaeth ynglŷn â chyfieithiad o'i llyfr Tynnu lluniau, 1994.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/8</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>	1991-1995, 1997-2000	4 ffolder (8 cm.)
1/9 vtls004304036 (WIAbNL)0000304036	<p>File - 'Plant y Port'</p> <p><i>Crëwr / Creator:</i></p> <p>Eirian, Siôn,</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys papurau yn ymwneud â drama gan Carys Bell gyda cherddoriaeth gan Olwen Morris, sef 'Plant y Port', a gynigiwyd ar gyfer y gystadleuaeth 'A play for Wales' a drefnwyd gan y Liverpool Daily Post mewn cydweithrediad â Theatr Clwyd, 1977. Ceir llawysgrifau a theipysgrifau o'r sript a'r caneuon, rhai ohonynt yn ddrafftiau, yn ogystal â'r sgôr cerddorol, c. 1975, a chopi o'r sript radio, 'Caesar's back in town' gan Gordon Snell a Gordon Clyde, darlledwyd 1976. Mae'r ffeil hefyd yn cynnwys llythyrau, 1977, 1979-1983, 1985 a 1989, amryw ohonynt gan gwmnïau teledu yn trafod y gwaith; yn eu plith ceir llythyr gan Siôn Eirian.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/9</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p>	[c.1975]-1989 (gyda bylchau)	4 ffolder (6 cm.)

	ARCH/MSS (GB0210)		
1/10 vtls004304194 (WIAbNL)0000304194	File - Llyfrau nodiadau	1978-1986	35 cyfrol
	<p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys llyfrau nodiadau, sef llawysgrifau o'r nofelau 'Dewis llais?', 1978-1979; 'Choose a voice?', 1981-1982; 'Newid ysgol, newid byd', 1979-1980; 'New school, new stage' (anghyflawn), 1980-[?1981]; 'Ynys y cylch' (yn cynnwys ail gopi o'r cynllun a nodiadau ymchwil), 1982-1985; 'Patrwm rhosod', 1982; a 'Reed music', 1986.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/10</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/11 vtls004305162 (WIAbNL)0000305162	File - 'I ble'r aeth y Nadolig?'	1987-1989	1 ffolder (1.5 cm.)
	<p><i>Crëwr / Creator:</i></p> <p>Bianchi, Tony, 1952-</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys papurau, 1987-1989, yn ymwneud â'r ysgrif hunangofiannol 'I ble'r aeth y Nadolig?', ddaeth yn gydradd drydydd yn y gystadleuaeth 'Ar fy myw!' a drefnwyd gan Gyngor Celfyddydau Cymru, 1988. Cyhoeddwyd yr ysgrif yn y gyfrol 'Ar fy myw, gol. Manon Rhys (Dinas Powys, 1989). Ymhlith y papurau ceir llawysgrif a chopïau teipysgrif a phrintiedig o'r darn, gyda beirniadaeth ar y gystadleuaeth, ynghyd â gohebiaeth berthnasol yn cynnwys llythyrau gan Tony Bianchi (4) a Rosanne Reeves (4).</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/11</p> <p><i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i></p> <p>ARCH/MSS (GB0210)</p>		
1/12 vtls004304497 (WIAbNL)0000304497	File - Erthyglau a sgrïptiau Cymraeg	[1960x2001]	1 bocs
	<p><i>Crëwr / Creator:</i></p> <p>Clwyd, Hafina</p> <p><i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i></p> <p>Mae'r ffeil yn cynnwys teipysgrifau a chopïau printiedig, gydag ambell lawysgrif, o erthyglau a sgrïptiau Cymraeg gan Carys Richards, [1960x2001]. Mae'r erthyglau yn ymdrin â'r celfyddydau yn bennaf, a chyhoeddwyd amryw ohonynt yn Y Faner a'r Cymro. Yn ogystal, ceir sgrïptiau ar gyfer sgysiaid radio gan Carys Richards yn trafod amrywiaeth o bynciau (nodir bod rhai o'r sgysiaid ar gyfer y rhaglen 'Merched yn bennaf'). Ymhlith y papurau mae'r atgofion, 'Cyri ger Carneddi', a gyhoeddwyd yn y gyfrol 'Ysgub o'r ysgol, gol. William Owen (Penygroes, 1987), ac yn ddiweddarach yn Iancs, conshis a spam, gol. L. Verrill-Rhys (Dinas Powys, 2002); a 'Plentyn y Port', 1987; a theyrngedau i Ruth First, 1982, a Henry Moore, 1986. Mae'r ffeil hefyd yn cynnwys llythyrau perthnasol, yn eu plith rhai gan Hafina Clwyd (2), Luned Meredith, Helen Steinthal, Emyr Price (2), Meg Dafydd (2), a drafftiau o lythyrau gan Carys Bell.</p> <p><i>Nodyn / Note [generalNote]:</i></p> <p>Preferred citation: 1/12</p>		

	<i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i> ARCH/MSS (GB0210)		
1/13 vtls004304669 (WIAbNL)0000304669	File - Erthyglau a sgrïptiau Saesneg	1957-[2001] (gydag amryw fylchau)	4 ffolder (4.5 cm.)
	<i>Crëwr / Creator:</i> Silber, Evelyn, <i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i> Mae'r ffeil yn cynnwys teipysgrifau yn bennaf, ynghyd â rhai drafftiau llawysgrif a chopïau printiedig, o erthyglau a sgrïptiau Saesneg gan Carys Richards, 1957-[2001] (gydag amryw fylchau). Maent yn ymdrin ag amrywiaeth o bynciau; yn eu plith mae adolygiadau o arddangosfeydd celf; ei hatgofion am Olga Rudge, a gyhoeddwyd yn y New Welsh Review, 1990, a Phyllis Playter, a gyhoeddwyd yn The Powys Review, 1991; ac erthygl ganddi, 1999, yn adrodd atgofion Ian Tibbs, cyd-swyddog Alun Lewis yn y fyddin. Mae'r ffeil hefyd yn cynnwys llythyrau perthnasol, yn eu plith rhai gan Evelyn Silber (2), Belinda Humfrey (3), Robin Reeves a Robert Minhinnick, a drafftiau o lythyrau gan Carys Bell. <i>Nodyn / Note [generalNote]:</i> Preferred citation: 1/13 <i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i> ARCH/MSS (GB0210)		
/1 vtls004305012 (WIAbNL)0000305012	File - Gohebiaeth	1980-2001	3 amlen, 2 ffolder (5 cm.)
	<i>Crëwr / Creator:</i> Huw Ethall <i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i> Mae'r ffeil yn cynnwys gohebiaeth rhwng Carys Bell a'r Parch. Huw Ethall a'i wraig Hilda, 1981 a 1989-2001; llythyrau gan yr arlunydd Helen Steinthal, 1981 a 1989-1991, ynghyd â nodiadau bywgraffydol yn ei llaw a chopi o deyrnged Carys Bell iddi a gyhoeddwyd yn Y Faner, 1992; gohebiaeth, 1980 a 1982-1985, rhwng Carys Bell a Selyf Roberts (Cadeirydd Undeb Awduron Cymru), sef cyngor ynghylch ei gweithiau llenyddol, gyda chrynodeb ac adroddiad darlennydd o'i nofel Ynys y cylch; gohebiaeth rhwng Carys Bell a gwasg Honno, 1988-2000 (gyda bylchau), yn cynnwys llythyrau gan Leigh Verrill-Rhys (4) a Deirdre Beddoe (copi), ynghyd â llawysgrif atgofion Carys Bell am ei phlentyndod adeg yr Ail Ryfel Byd, a ymddengys i fod yn ddrafft o'r ysgrif a gyfrannodd ar gyfer y gyfrol Parachutes and petticoats; a gohebiaeth amrywiol, 1970-2001 (gydag amryw fylchau). <i>Nodyn / Note [generalNote]:</i> Preferred citation: /1 <i>Lleoliad ffisegol / Physical location:</i> ARCH/MSS (GB0210)		
/2 vtls004305147 (WIAbNL)0000305147	File - Papurau personol a theuluol	[1974x1975], 1991, 1997-2001	2 amlen (1 cm.)
	<i>Natur a chynnwys / Scope and content:</i> Mae'r ffeil yn cynnwys papurau, [1974x1975], 1991 a 1997-2001 (gydag amryw fylchau), yn ymwneud â hanes ewythr Carys Bell, y Capten Medwyn Jones, sef un o'r rhai a dorrodd warchae Bilbao yn ystod Rhyfel Cartref Sbaen. Yn eu plith ceir copïau o lythyr gan Carys Bell a gyhoeddwyd yn Y Cymro, 1997, a phapurau perthnasol megis llungopïau o lythyrau a anfonwyd at y Capten, 1971, a llungopïau o erthyglau papur newydd yn adrodd hanes y gwarchae, 1937. Mae'r ffeil hefyd yn cynnwys llyfr nodiadau yn cynnwys nodiadau ymchwil amrywiol, 1991; a theyrngedau i Carys Bell, 2001, a ddarllenwyd mewn gwasanaeth goffa ym Mhorthmadog, ac a gyhoeddwyd mewn amryw o bapurau newydd. <i>Nodyn / Note [generalNote]:</i>		

	Preferred citation: /2 <i>Lleoliad ffisegol</i> / <i>Physical location</i> : ARCH/MSS (GB0210)
--	--